

KONCEPT PREDMETA *METODIKA NASTAVE MUZIČKO-TEORIJSKIH PREDMETA* NA FAKULTETU MUZIČKE UMETNOSTI U BEOGRADU: OSVRT NA ISTORIJAT I AKTUELNU SITUACIJU

Anica Sabo

Univerzitet umetnosti u Beogradu
Fakultet muzičke umetnosti
anicasabo310@gmail.com

Primljeno / Received 31. 08. 2021.
Prihvaćeno / Accepted 24. 11. 2021.

Sažetak: U radu se sagledava istorijski kontekst, način uvođenja i osnovne postavke metodike nastave muzičko-teorijskih predmeta u srednjim muzičkim školama. Uveden u visokoškolski sistem obrazovanja sedamdesetih godina prošlog veka, predmet pod tadašnjim nazivom, *Metodika teorijske nastave* otvorilo je put značajnim istraživanjima, koja u poslednje vreme sve više dobijaju na značaju. Cilj je da se stekne uvid u važnost ovog predmeta, ukaže na doprinos koji je svojim radom dala Mirjana Živković, isprati razvojni i sagleda aktuelni trenutak. Analizom skripte, koju je Mirjana Živković napisala za ovaj predmet (do sada je to jedina objavljena publikacija iz koje se decenijama usvajaju znanja iz ovog predmeta) utvrđeni su oslonci promišljanja i putevi mogućeg unapređenja ove oblasti. Posebno je sagledan razvoj ovog predmeta koji je sa sobom donela bolonjska reforma (2010/11). Kako je nedavno (2020) stupio na snagu novi plan i program za srednje muzičke škole, a Fakultet muzičke umetnosti uskoro započinje novi proces reakreditacije, suočavanja sa metodičkim pitanjima teorijske nastave dobija svoj puni smisao.

Ključne reči: metodika teorijske nastave, srednja muzička škola, Mirjana Živković

Abstract: The paper focuses on the historical context, ways of introducing, and basic postulates of the methods of teaching musical-theoretical subjects in musical high schools. Introduced to the educational system at the University level during the seventies, the subject *Methods of teaching theoretical subjects*, opened up the path for research that has become increasingly important in recent years. The goal of the paper is to understand the significance of this subject, point to the contribution given by Mirjana Živković, as well as to follow the development, and shed light on the current situation. By analyzing the textbook for this subject written by Živković (this is, for now, the only publication used by the students for learning for decades), this paper pinpoints the backbone for thinking about, and possibly improving this field. A special emphasis is placed on the development of this subject, introduced by the Bologna reform of higher education (2010/2011). Given that a new educational plan for elementary and musical high schools was recently introduced (2020), and that the Faculty of Music will soon begin the process of reaccreditation, full meaning is given to the importance of facing challenges posed by methods employed for teaching theoretical subjects to high school students.

Keywords: methods for teaching music theory subjects, musical high school, Mirjana Živković

Uvod

Metodička pitanja nastave teorijskih predmeta u srednjim muzičkim školama, se na Fakultetu muzičke umetnosti u Beogradu izučavaju već gotovo pola veka. Izučavanja su započela u sklopu predmeta *Metodika teorijske nastave* koji je u plan i program uveden sa reformom sprovedenom akademske 1973. godine. Tada je, jedinstvena visokoškolska institucija u Srbiji, Muzička akademija, transformisana u Fakultet muzičke umetnosti. Formiranje stručnih tela prema odgovarajućim katedrama u velikoj meri je unapredilo rad ove ustanove.¹ Podsećanje na period formiranja predmeta koji je označio ulaženje u jednu do tada, u našoj sredini, neistraženu oblast (misli se na oblast metodike nastave muzičko-teorijskih predmeta u srednjim muzičkim školama), zaslužuje posebnu pažnju. Takođe, značajno je sagledati i izvesne promene, koje su usledile u načinu i procesu izučavanja metodičkih pitanja kao i aktuelnu situaciju.²

Analiza sadržaja skripte za predmet *Metodika teorijske nastave*

Predmet *Metodika teorijske nastave* je utemeljila Mirjana Živković³ i napisala prvu i

¹ Na Muzičkoj akademiji podela na odseke važila je za studente i za profesore. Nakon reforme studije su se i dalje organizovale prema odsecima a nastavnici, u zavisnosti od stručnih kompetencija prema katedrama. Podela na odseke i katedre nije bila istovetna.

² Rad je baziran na sagledavanju ovog predmeta u okviru Fakulteta muzičke umetnosti u Beogradu. Kurikulumi drugih visoko školskih ustanova u Srbiji i okruženju najčešće su bliski onom na FMU, ali načini realizacije nisu (niti mogu biti) identični. Mada bi poređenje različitih programa i iskustava moglo da bude veoma dragoceno i zanimljivo, ono u ovom radu nije sprovedeno.

³ Mirjana Živković 3. 5. 1935. Split – 26. 4. 2020. Beograd, istaknuta kompozitorka, teoretičarka i muzički pedagog. Diplomirala je i magistrirala u klasi profesora Stanojla Rajičića. Tokom 1967–1968, kao stipendista francuske Vlade, boravila je u Parizu i Fonteneblou (Fontainebleau) na poslediplomskom usavršavanju kod Nađe Bulanže (Nadia Boulanger) oblast kompozicija, harmonija, analiza muzičkih dela i Olivije Mesiena (Olivier Messiaen) iz kompozicije. Apsolvirala je studije svetske književnosti na Filološkom fakultetu u Beogradu. Radila je (1964–1976) u muzičkoj školi *Josip Slavenski* u Beogradu i predavala sve teorijske predmete (harmoniju, kontrapunkt, muzičke oblike, vežbe u komponovanju, muzički folklor). Godine 1976. postala je docent na Fakultetu muzičke umetnosti u Beogradu, potom vanredni i redovni profesor za predmete Harmonija sa harmonskom analizom i Metodika teorijske nastave. Bila je šef Katedre za teorijske predmete FMU (1998–2001). Vodila je magistarske studije iz oblasti muzičke teorije i nastavu harmonije i Metodike teorijske nastave u Beogradu i na Filozofsko-umetničkom fakultetu u Kragujevcu. Dobitnica je mnogih nagrada za zasluge u različitim oblastima svog delovanja, ali poseban impuls njenom stvaralaštvu odredila je nagrada za kompoziciju *Basma (Incantation)* za mecosopran i 4 timpana. Ovo delo je na međunarodnom konkursu nagrađeno prvom nagradom – *I nagrada Konzervatorijuma u Fontenblou (Fontainebleau)*, Francuska, 1968. godine. Dobila je i nagradu Stevan Hristić, kao i mnoge nagrade na konkursima SOKOJ-a. Za doprinos razvoju Fakulteta i Univerziteta, 1996. godine pripala joj je *Zlatna plaketa Univerziteta umetnosti sa pove-*

do danas jedinu objavljenu publikaciju (skripta) za ovaj predmet u našoj sredini. Skripta nose isti naziv kao i sam predmet (Metodika teorijske nastave), i u svakom smislu predstavljaju dragoceno svedočanstvo o početnim koracima u metodičkim promišljanjima, izrečenim od strane izuzetnog stručnjaka za ovu problematiku (Živković 1979). Sama publikacija mnogo govori i o načinu na koji su važne stručne publikacije u to vreme objavljivane i samim tim postajale dostupne studentima ali svim ostalim koji su zainteresovani za određena pitanja.⁴

Uvedeni metodički predmet u nastavni plan Fakulteta muzičke umetnosti je bio namenjen studentima kompozicije (I odsek), dirigovanja (II odsek) i odseku za muzikologiju i etnomuzikologiju (VIIa i VIIb).⁵ Skripta Mirjane Živković obuhvataju metodska uputstva za sve predmete obuhvaćene nastavnim planom i programom za srednje muzičke škole koji su, prema tadašnjem zakonu mogli da predaju diplomirani studenti odseka za kompoziciju, dirigovanja, istoriju muzike i muzički folklor.⁶ Nastavni plan Metodike teorijske nastave obuhvatao je sledeće predmete (navedeno prema redosledu u sadržaju skripte): Teorija muzike (str. 7), Harmonija (str. 26), Kontrapunkt (str. 76), Muzički oblici (str. 110), Osnove nauke o muzici (str. 115), Istorija muzike (str. 120), Slušanje muzike – upoznavanje muzičke literature (str. 134), Poznavanje muzičkih instrumenata (str. 134) i Muzički folklor (str. 137).⁷

ljom. Dobitnica je *Nagrade Saveza društava muzičkih i baletskih pedagoga za životno delo*, 2004. U godini u kojoj nas je napustila dodeljeno joj je priznanje *Izvanrednog Zlatnog beočuga za životno delo*. Brojne oblasti delovanja Mirjane Živković su do te mere isprepletane i sjedinjene da tek u međusobno snažnom sadejstvu formiraju pravu sliku o njenom životu i delu. Studije kompozicije su bitno opredelile njen životni put, a neizmerna stvaralačka energija uvek pronalazila nove puteve sopstvenog ispoljavanja. Međutim, to delovanje otvorilo je i put i ka drugim vidovima angažovanja – teorijskom i pre svega pedagoškom – koja su dala rezultate visokog dometa. Napisala je brojne udžbenike, skripta i priručnike.

⁴ Na primer, spisak literature koji je poslužio kao osnova pisanja skripte nije posebno izdvojen, što nije, u to vreme, bila prepreka objavljivanja, ali se autorka često poziva na veoma važne teorijske izvore. Iz samog teksta skripte se sagledava ogromno poznavanje materije. Na sajtu Srpskog društva za muzičku teoriju može se naći publikacija u skeniranom obliku (<https://pojmovnik.sdmt.rs/>).

⁵ Od 1985/86. uvedeno je izučavanje orgulja na Odseku za klavir, harfu, orgulje, gitaru i čembalo (IV odsek). Studenti orgulja su teorijske predmete slušali sa kompozitorima, dirigentima, muzikolozima i etnomuzikolozima (a ne sa studentima instrumentalnih odseka!) što se odnosilo i na Metodiku teorijske nastave.

⁶ Od uvođenja studija orgulja na Fakultetu muzičke umetnosti u Beogradu, sve do bolonjske reforme ista su prava imali i svršeni studenti orgulja.

⁷ U trenutku uvođenja predmeta Metodika teorijske nastave na snazi je bio tada novi Zakon o srednjem usmerenom obrazovanju, prema kome završena druga faza srednje muzičke škole (treći i četvrti razred) daje kvalifikacije za određena zanimanja. Svršeni učenici vokalno-instrumentalnih odseka mogli su postati članovi orkestra, horski pevači, korepetitori, a svršeni đaci teoretskog odseka dobijali su zvanje arhivator-nototekar, korektor-notograf, muzički inspicijent, muzički saradnik u diskoteci-fonoteci i organizator muzičkih aktivnosti. Ovaj se zakon nije dugo

Iz sadržaja skripte uočava se da su methodska uputstva za pojedine predmete veoma razrađena, posebno za premete Harmonija i donekle za Kontrapunkt, što se može smatrati očekivanim s obzirom na to da je Mirjana Živković pisac važećeg udžbenika za predmet Harmonija i Instrumentalni kontrapunkt u srednjim muzičkim školama. Način na koji su data uputstva za Harmoniju može poslužiti i kao svojevrsni uzor u iznalaženju metodičkih uputstava za druge teorijske predmete.

Na početku poglavlja o harmoniji autorka daje potpoglavlje Kratak pregled razvoja nauke o harmoniji (str. 26), a već u sledećem, Harmonija kao školska disciplina (str. 32) podvlači i drugu, važnu dimenziju samog predmeta. Sledi potpoglavlje Psihološki aspekti harmonije (str. 37), a potom i značajna uputstva za početak rada na ovom predmetu u okviru segmenta teksta pod nazivom Pripremljenost učenika za izučavanje harmonije (str. 40). Zatim se ukazuje na obradu pojedinih, veoma važnih – ključnih) metodskih jedinica kao što su Dijatonika (str. 41), Vanakordski tonovi (str. 57), Alteracije i modulacije (str. 60) i Harmonija na klaviru (str. 70). Razmatranja o predmetu Harmonija se zaključuju ukazivanjem na načine kreativnog utvrđivanja znanja, kroz potpoglavlje Repetitorij harmonije (str. 71) i na kraju uputstvima za način provere stečenog znana učenika: Domaći zadaci, ocenjivanje učenika i ispitni zahtevi (str. 76). Iz ovog kratkog sagledavanja metodičkih uputstava za predmet Harmonija nedvosmisleno se prepoznaju ključni metodički momenti potrebni u radu (ne samo na predmetu Harmonija već i na ostalim teorijskim predmetima) kao što su: priprema nastavnika i učenika za rad, način obrade ključnih metodskih jedinica, postupci u utvrđivanju gradiva i provere znanja.

Važno je napomenuti da su do sada odbranjena dva magistarska rada iz oblasti Metodike teorijske nastave i to oba u klasi Mirjane Živković. Ovaj predmet nije postojao kao mogući izbor za diplomski pa ni master rad, a danas osim jednogodišnjeg kursa na master akademskim studijama nema drugih sistemskih mogućnosti za njegovo proučavanje. To je možda, bar u ovom momentu i razlog više da se pomenu ova dva rada.⁸

Srednja muzička škola – status teorijskih predmeta u trenutku uvođenja Metodike teorijske nastave na FMU

Da bi se bolje razumela ideja uvođenja ovog predmeta na akademskom nivou i uslovi u kojima je on nastajao, potrebno je sagledati situaciju u kojoj se tada škol-

održao na snazi, a njegovom promenom predmeti Istorija muzike i Slušanje muzike – upoznavanje muzičke literature su objedinjeni u predmet Istorija muzike, a iz njegovog korpusa je izdvojena Nacionalna istorija muzike kao zaseban predmet. Predmet Osnove nauke o muzici namenjen đacima vokalno-instrumentalnih odseka je ukinut.

⁸ Prvi je rad Jasenke Anđelković, koji je posvećen pitanjima korelacije nastave teorijskih predmeta u sklopu specifičnog kurikuluma i specifičnog načina realizacije plana i programa u Školi za muzičke talente u Čupriji. Drugi je rad Slađane Stojanović i odnosi se na analizu udžbeničke literature iz oblasti harmonije (udžbenici harmonije Rimskog-Korsakova i Čajkovskog).

stvo nalazilo, odnos nastavnika i učenika prema predmetima koje predaju odnosno slušaju ali i pojedine stavove vezane za sama metodička pitanja. Iz tih razloga sagledaće se pojedini stavovi Mirjane Živković dati u predgovoru, a posebno u uvodu publikacije. Oni mogu osvetliti vreme u kome je skripta pisana, ali se isto tako mogu smatrati i veoma aktuelnim.

U predgovoru skripte za predmet *Metodika teorijske nastave* autorka iznosi izuzetno važno zapažanje. „Većina predmeta, iako se klasifikuju kao 'teorijski' uključuje niz praktičnih momenata bez kojih njihovo izučavanje ne bi postiglo određeni cilj“ (Živković 1979, 1). Iz autorkine zahvale „kolegama na dragocenim savetima za metodiku pojedinih oblasti“ (Živković 1979, 1) kao i recenzentima, saznaje se da je u kreiranju ovog, u to vreme novog i za ovu sredinu inovativnog, predmeta učestvovao veliki broj stručnjaka različitog profila.⁹

Uvodno poglavlje skripte započinje isticanjem pojedinih opštih pedagoških principa iskazanih na osnovu uvida u tada vodeću pedagošku literaturu.¹⁰ U okviru opštih zapažanja govori se o profilu nastavnika, kvalitetu nastave i ciljevima obrazovanja i vaspitanja. Potom se ukazuje na situaciju u muzičkim školama, analiziraju pojedini momenti vezani za odnos prema teorijskim predmetima i razmatraju ciljevi same nastave. Pojedine konstatacije i pitanja u vezi sa pedagoško-metodičkom realnošću u srednjoj muzičkoj školi aktuelna su i danas.

Uvod započinje konstatacijom da „u muzičkim školama gde je centralni predmet u većini slučajeva individualan..., osećaj zajedništva neguje se preko zajedničkog muziciranja, ali i kroz predmete grupne i odeljenske nastave“ (Živković 1979, 4). „U kolektivnoj nastavi pored sticanja različitih opštih i stručnih znanja razvija se smisao za saradnju, moć kritičkog mišljenja, formiraju se određena vrednosna uverenja i određene norme ponašanja koje pomažu učeniku da shvati smisao rada i karakter ljudskih odnosa“ (Živković 1979, 4). Značaj trajnosti stečenog znanja je veoma važno i do njega se dolazi putem uvežbavanja i utvrđivanja koje treba da bude kreativno, ne mehaničko, a pre svega usmereno na bitne momente. „Srednjoškolski uzrast je vreme kada se razvija sposobnost apstraktnog mišljenja, uopštavanja i zaključivanja. Kod muzičko-teorijskih disciplina uvežbavanje je pored ostalog, tesno vezano i za stvaranje određenih veština“ (Živković 1979, 5). Mirjana Živković ukazuje na situaciju u srednjim muzičkim školama koja donekle otežava usvajanje

⁹ „Zahvaljujem se, ovom prilikom, kolegama na dragocenim savetima za metodiku pojedinih oblasti – Zorislavi Vasiljević i Ani Olujić za teoriju muzike, dr Roksandi Pejović za istoriju muzike, Dragoslavu Deviću za muzički folklor, kao i recenzentima Vlastimiru Peričiću i Radimiru Petroviću na korisnoj saradnji“ (Živković 1979, 2).

¹⁰ Na samom početku uvoda autorka ističe: „Prilazeći metodici nastave teorijskih predmeta zastupljenih u srednjoj muzičkoj školi, imala sam u vidu nove nastavne planove i programe, kao i opšte pedagoške principe našeg društva. Neće biti suvišno ako neke od ovih principa parafraziramo (prema 'Pedagogiji' dr Ljubomira Krnete), dovodeći ih u vezu sa materijom o kojoj je reč“ (Živković 1979, 3).

sadržaja koji se obrađuju na muzičko-teorijskim predmetima. „Nažalost mentalitet nastavnika glavnog predmeta u muzičkim školama (ne samo kod nas) najčešće je takav da se ne pridaje značaj izučavanju teorijskih disciplina. (...) Kako je uticaj nastavnika individualne nastave na učenika veoma velik, nastavnici teorijskih predmeta sukobljavaju se ne samo sa nepripremljenošću učenika za izučavanje takozvanih teoretskih disciplina, već i sa manje ili više prihvaćenim uverenjem učenika da njihovo izučavanje nije ni neophodno“ (Živković 1979, 4).

U trenutku formiranja predmeta *Metodika teorijske nastave* i nastanka skripte, Mirjana Živković se suočila sa određenim društvenim okolnostima koje su značajno uticale i na školstvo, a pre svega čitavim nizom reformi. Promene koje prate školstvo postavljaju pred nastavnike brojne izazove i zato se u uvodu skripte nalazi osvrt na potrebu obrazovanja nastavičkog kadra. „Nedostatak duže tradicije u muzičkoj kulturi naše sredine postavlja pitanje permanentnog obrazovanja kao imperativ. Izgrađivanje naše muzičke kulture usko je povezano sa daljim izgrađivanjem i stalnim osavremenjivanjem naše muzičke pedagogije“ (Živković 1979, 6).

Aktuelni položaj Metodike nastave muzičko-teorijskih predmeta

Sa bolonjskom reformom (2010/11) dolazi do promena u nazivu, sadržaju i realizaciji predmeta *Metodika teorijske nastave*. U kurikulumu studijskih programa uvedene su nove akademske discipline – *Metodike nastave istorije muzike* i *Metodike nastave etnomuzikologije*. Predmet *Metodika teorijske nastave*, se prema tom kurikulumu, realizovao kao dvosemestralni obavezni predmet master studija na odsecima za kompoziciju, dirigovanje, orgulje, etnomuzikologiju i muzičku teoriju,¹¹ a kao izborni na odsecima za muzikologiju i opštu muzičku pedagogiju, što ostavlja utisak da je prepoznat značaj izučavanja metodičkih pitanja.¹² U postavci kurseva otvoren je znatno veći prostor za obradu većeg broja pedagoško-metodičkih tema, nego što je to bilo moguće kada su problemi metodike teorijskih predmeta, istorije muzike i muzičkog folklora izučavani u sklopu samo jednog predmeta.

U trenutku bolonjske reforme nastavu na predmetu *Metodika teorijske nastave* nije više vodila Mirjana Živković, a značajne promene uvedene su akademske 2012/13. Od tog momenta sprovedena je i diferencijacija ovog predmeta, jer se organizuju tri bloka nastave, svaki sa posebnim predavačem, specijalistom za odre-

¹¹ U okviru studijskog program za Orgulje, izučavanje teorijskih disciplina je, kasnije, preosmišljeno, a izučavanje metodičkih pitanja napušteno. Metodička pitanja nastave muzičkih instrumenata se ne izučavaju.

¹² Na ovom mestu je potrebno istaći da se ovakav odnos prema metodičkim predmetima ne može u celosti smatrati rezultatom razvoja profesionalne svesti. Tome je u značajnoj meri doprinela uredba nadležnog ministarstva koja propisuje da se u nastavu može ući samo ako u kurikulumu postoji bar 36 kredita koji se odnose na pedagoško-psihološke, metodičke ili didaktičke sadržaje.

đenu oblast: prva se odnosi na sadržaje muzičke teorije i harmonije; druga na kontrapunkt i treća na muzičke oblike. Predmet *Metodika teorijske nastave* menja ime u *Metodika nastave teorijskih predmeta*, a danas postoji pod nazivom *Metodika nastave muzičko-teorijskih predmeta*. U poslednjoj deceniji se pojavio određeni broj radova u kojima autori sagledavaju različita metodička pitanja, a izvesna pažnja je posvećena i korelaciji predmeta.¹³ To otvara prostor za različita istraživanja i perspektive daljeg razvoja ove važne oblasti, kao i realnu nadu da će se u ponudi za studente naći nove publikacije za ovaj predmet.¹⁴

Od akademske 2019/20, pored predmeta *Metodika nastave muzičko-teorijskih predmeta*, koji slušaju svi studenti na master studijama gde je ona kurikulumom predviđena (nezavisno da li je predviđena kao obavezni ili izborni predmet), na master akademskim studijama kompozicije u kurikulumu je uveden predmet *Metodika nastave harmonije, muzičkih oblika i kontrapunkta*. Novouvedeni predmet (koji zamišljen da bude zamena za predmet *Metodika nastave muzičko-teorijskih predmeta*) se nalazi u grupi kompozicionotehničkih disciplina, dok *Metodika nastave muzičko-teorijskih predmeta*, kao i do sada, pripada polju nauke o muzici.

Rad je pisan u nameri da se osvetli kontekst nastanka i ukaže na početne korake u formiranju metodičkog predmeta koji se bavi postavkom i sprovođenjem teorijske nastave u srednjim muzičkim školama. Nastao u procesu reforme visokog obrazovanja (1973), u momentu kada je Muzička akademija prerasla u Fakultet muzičke umetnosti, predmet *Metodika teorijske nastave*, otvorio je jednu, do tada neistraženu oblast metodičkih istraživanja. Zato je najveći deo teksta posvećen radu Mirjane Živković, koja je ovaj predmet osmislila i napisala prva skripta iz koje su generacije decenijama sticale znanja. Analiza publikacije pružila je mogućnost prepoznavanja mnogih pozitivnih elemenata u realizaciji metodike muzičko-teorijske nastave, ukazala na puteve mogućeg razvoja ali otvorila mnoga pitanja, nedoumice i dileme. Posebno je sagledan razvoj ovog predmeta nakon bolonske reforme (2010/11), a istaknuta je i činjenica da u ovom momentu postoje dva predmeta koja na master akademskim studijama tretiraju metodička pitanja nastave teorijskih predmeta u srednjim muzičkim školama (*Metodika nastave muzičko-teorijskih predmeta* – u polju nauke o muzici i *Metodika nastave harmonije, muzičkih oblika i kontrapunkta* – kao kompozicionotehnička disciplina).

Tokom 2020. godine došlo je do promena u nastavnom planu i programu u srednjim muzičkim školama, koji se odnosi i na teorijske predmete. To je posebno značajno ako se ima u vidu da je poslednja izmena bila pre gotovo četvrt veka

¹³ Spisak literature, dat u prilogu rada, sadrži više naslova vezanih za metodička pitanja, napisanih od strane autora koji su bili ili još uvek jesu predavači na ovom predmetu i bave se ovom problematikom.

¹⁴ Autorka ovog teksta je dobila na recenziju rukopis publikacije Zorana Božanića pod nazivom *Metodika nastave kontrapunkta*. Veliki su izgledi da ova publikacija bude izdata i uđe u redovnu upotrebu na visokoškolskim ustanovama.

(1996). Takođe, akademska zajednica, čiji je Fakultet muzičke umetnosti deo, se nalazi pred novom reakreditacijom. To su okolnosti koje će neminovno postaviti u fokus i metodička pitanja. Pred nastavnicima je novi izazov. Uz očuvanje svih pozitivnih iskustava i poštovanja dobrih praksi koje postoje, potrebno je odgovoriti duhu vremena i novim zahtevima. Istorijski osvrt na nastanak i razvoj metodičkih disciplina na Fakultetu muzičke umetnosti u Beogradu, pokazuje da je sličnih izazova uvek bilo, ali ukazuje i na moguće puteve prevazilaženja složenih, a često nazgled i nerešivih problema.

Reference:

- Божанић, Зоран. 2015а. „О унапређењу аналитичке праксе на предмету Вокални контрапункт“. У *Социолошки аспекти његајоџије и извођашџива у сценским уметносџиима*, уредник др Милена Петровић, 105–111. Београд: Факултет музичке уметности,
- Божанић, Зоран. 2015б. „Могућности унапређења наставе на предмету Вокални контрапункт у средњој музичкој школи“. У *М-INISTAR*, уредник др Дарко Ковачевић, 7–11. Источно Сарајево: Музичка академија Универзитета у Источном Сарајеву.
- Божанић, Зоран. 2017. „Проблематика обраде трогласне имитације на предмету Контрапункт у средњој музичкој школи“. У *У џоџирази за доживљајем и смислом у музичкој његајоџији*, уредник др Милена Петровић, 227–234. Београд: Факултет музичке уметности.
- Божанић, Зоран. 2019. „Мелодијске карактеристике инструменталног контрапункта: методски приступи настави и могућности њеног унапређења“. У *Теоријско и уметничко у његајоџији сценских уметносџи*, уредник др Милена Петровић, 91–101. Београд: Факултет музичке уметности.
- Маринковић, Соња и Аница Сабо. 2014. „Корелација наставе историје музике и музичких облика у средњој музичкој школи“. У *Balkan Art Forum 2013. Umetnost i kultura danas*, уредници Dragan Žunić i Miomira Đurđanović, 145–154. Univerzitet u Nišu, Fakultet umetnosti u Nišu.
- Маринковић, Соња и Аница Сабо. 2019а. „Корелација наставе историје музике и музичких облика у средњој музичкој школи: методске јединице везане за сонатни циклус и сонатни облик“. У *Влаго С. Милошевић: еџномузиколоџ, комџозиџиџор и његајоџи. Традиџија као инсџираџија*, уредници Соња Маринковић, Санда Додик, Драгица Панић Кашански, 445–454. Бања Лука: Академија умјетности, Академија наука и умјетности Републике Српске, Музиколошко друштво Републике Српске.
- Маринковић, Соња и Аница Сабо. 2019б. „Корелација наставе историје музике и музичких облика у средњој музичкој школи: Хајднава последња клавирска соната“. У Међународни научни скуп *Влаго С. Милошевић: еџномузиколоџ, комџозиџиџор и његајоџи. Традиџија као инсџираџија*, Књига сажетака, Бања Лука 12–14. априла 2019, 57.
- Sabo, Anica. 2014. „Nastava predmeta Muzički oblici u srednjim muzičkim školama“. У *Влаго С. Милошевић: еџномузиколоџ, комџозиџиџор и његајоџи. Традиџија као инсџираџија*, уредници Соња Маринковић, Санда Додик, Ана Петров, 563–574. Бања Лука: Академија умјетности Републике Српске и Музиколошко друштво Републике Српске.

Сабо, Аница и Соња Маринковић. 2015. „Методска питања наставе музичких облика и историје музике у средњој музичкој школи: анализа примера из актуелних уџбеника“. У *Зборник XVII педагошкој форуму сценских уметности: Социолошки аспекти педагогије и извођаштва у сценским уметностима*, уредник Милена Петровић, 95–104. Београд: Факултет музичке уметности.

Živković Mirjana. 1979. *Metodika teorijske nastave* (skripta). Beograd: izdanje autora.

Summary

THE CONCEPT OF THE COURSE METHODOLOGY OF TEACHING MUSIC-THEORETICAL SUBJECTS AT THE FACULTY OF MUSIC IN BELGRADE: REVIEW OF IT'S HISTORY AND CURRENT SITUATION

The paper focuses on the context, as well as the first steps that were taken in forming a subject (at the University level) dedicated to methods of teaching subjects about music theory in musical high schools. Created during the reform of higher education (1973), at the moment when the Music academy grew into the Faculty of Music, the subject Methodology of teaching theoretical subjects, opened up an, until then unexplored, area of research into methods of teaching. The largest part of this paper is dedicated to the work of Mirjana Živković, who envisioned this subject, and wrote the first textbook, used by generations of students over the past decades. The analysis of this publication offered the possibility of tracing numerous positive elements in the process of conducting the subject at hand, pointed to possible paths for further development, but has also opened up a number of questions and dilemmas. A special attention in the paper is given to the development of this subject after the Bologna reform of higher education (2010/2011), and to the fact that, at this moment, there are two subjects within the master programs at the Faculty, that deal with issues of teaching musical-theoretical subject to high school students (Methods of teaching musical-theoretical subjects – in the field of musical research, and Methods of teaching harmony, musical form and counterpoint – as a compositional-technical discipline). During 2020, changes were introduced into the syllabi of musical high schools, which affect subjects dedicated to music theory. This is especially important bearing in mind that the previous revision took place 25 years ago (in 1996). In addition, the academia – as well as the Faculty of Music, which is a part of it – is facing the process of reaccreditation. These circumstances are demanding the rethinking of issues of teaching methodologies, posing new challenges in front of the teachers and professors. Alongside keeping all the positive experiences and respecting all the good practices already in place, it is necessary to face those challenges in a way that adheres to the demands of the present time.